

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XXX. Nimis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

paſſionem aliquam, quæ bonis moribus & iuribus incommodare videatur, aded infirmare, vt neque iuramenti acceſſione confirmetur, & quidem non tantum per vim paſſi, ita, vt ex iuſticia nulla actio, vel obligatio oriatur, de quo minus dubitari poteſt, & docui *hoc tit. tract. 3. c. 2. num. 4.* ſed ita vt neque ex religionis virtute obligatio, quæ iuramenti propria eſt, oriatur; idque duobus modis. 1. Si ipſam paſſionem, quamuis iuramento confirmatam, lex ſeu ſcripta ſeu per conſuetudinem ſtabilita tanquam turpem prohibeat, v. g. vt aliquis promittat puellæ nuptias, ſi vxor ſua moriatur; vel quod dolum, furtum, aut iniuriam aliam, ſi in futurum committatur, remittere velit. Tametsi enim vxore mortuâ aliam ducere, aut dolum, vel iniuriam commiſſam remittere turpe non ſit, tamen ad talia ſe obligare, turpitudinem continere videtur, & peccandi cauſam præbere.

Simili ratione in cauſa criminali non teſtificari liberum eſt, ſed per pactum & iuramentum ſe obligare ad non teſtificandum, vtroque Iure turpe reputatur, ided non obligatorium, vti hîc *Alex. de Nauo* notauit *num. 32.* & videri poteſt, *Imola n. 40.*

Alter modus eſt, ſi lex Canonica, aut civilis executionem pacti ſeu promiſſi, quamuis iurati, tanquam illicitum prohibeat; ed, quod communi bono incommodare videatur, prout explicauit *cit. Tract. 3. c. 11. num. 9.*

CAPITULUM XXIX.

Sicut.

PARAPHRASIS.

Si conſtet, quod H. bellum iniuſtum gerat aduerſus I. induci debet, vt vniuerſa, quæ per vim abſtulit, eidem reſtituat, qui proinde I. etiam abſolui debet à iuramento, quod ob metum præſtitit; quod ſi H. recuſauerit, per ſententiam excom-

municationis compellatur, & terra eius interdico ſubijciatur.

S V M M A R I V M.

1. Erepta iniuſto bello reſtituenda ſunt, non obſtante federe, quod alter etiam iurata ſed coactus inijs, & à iuramento abſolui debet, ſi ſaluo ſcandalo poteſt.
2. Fides etiam iurata ſeruanda non eſt ei, qui viciffim datam non ſeruat, vel ſeruare paratus non eſt.

NOT. vnic. Quæ bello iniuſto erepta ſunt, reſtitui debent, non obſtante federe, quod alter coactus inijs, immo à iuramento fœderis abſolui debet, vt etiam conſtat *ex c. Si verò. 2. hoc tit.* dummodo notoria ſit iniuſticia ex parte vnus pacifcentium.

Cauendum quoque eſt ſcandalum, ſi videlicet Chriſtianus à iuramento abſoluatur, quod ab eo infidelis, quamuis per vim, extorſit; quare talis abſolutio non eſt danda, præſertim in publico fœdere, ſicuti dixi *l. 2. Tract. 3. c. 12. q. 5.*

§. Iuramentum.

Iuramentum, quod ex mutuo conſenſu a pacto Ioannes edidit, ipſum non obligat, ſi alter, cui præſtitum eſt, ſeruare negligat, quod promiſit.

Not. vnic. Fidem etiam iuram aliquis ſeruare non tenetur ei, qui fidem à ſe viciffim datam violat, aut ſeruare paratus non eſt. de hoc dictum eſt *in c. 3. hoc tit.*

CAPITVLVM XXX.

Nimis.

PARAPHRASIS.

Laici contra jus diuinum agunt, quando viros Eccleſiaſticos nihil temporale (videlicet in feudum) ab ipſis habentes ad fidelitatis iuramentum adigunt. Quare Innoc. III. tale iuramentum præſtari prohibet; quia ſecundum Apoſtolum ad

d d d 3

Roma-

Romanos 14. Seruus Domino suo stat, vel cadit.

SYMMARIUM.

1. Immunitas Ecclesia non tantum juris humani, sed etiam diuini est.
2. Tria sunt genera iuramenti fidelitatis. I. Clientela, Lehenspflicht. II. Officij & administrationis: Dienstpflcht. III. Subiectionis Landschuldigungspflicht. Prima duo etiam in Clericum cadunt: non autem tertium erga secularem.
3. Resoluitur questio, an pagus situs intra territorium Ducis, censendus sit feudalis, vel liber seu allodialis.

NOT. Vnic. Immunitas Ecclesie non tantum iure humano, sed etiam diuino constituta est, vti hic docet Abbas n. 3. A-lex. n. 7. & docui l. 4. tr. 9. c. 8. n. 1.

2 Aduertendum hic. Quod iuramenti fidelitatis tria genera sint, quorum duo prima iuramentum non absolute, sed respectiue subditum faciunt, & ideo in Clericum comparatione domini secularis cadere possunt; non item tertium, quod absolute subditum arguit. Primum itaq; est clientelare. Lehenspflicht/ quod Vasallus Domino prestat, idq; in Clericum cadit. c. 6. & 7. de foro compet. Alterum ratione officij & administrationis Dienstpflcht/ quod Officiales & Præsides Curie v. g. Regi aut Imperatori edunt, de quo dixi cit. tract. 9. c. 5. n. 3. Tertium est iuramentum subiectionis Landschuldigungspflicht/ & hoc in Clericum non cadit erga secularem.

Queritur hic, si pagus v. g. potius sit intra territorium Ducis, censendus sit feudalis, an liber, seu allodialis.

3 Cum Imol Ioann. Andr. & Abb. hic, quod liber presumatur in dubio, quia seruitutes tam in rebus, quam personis superinducte sunt; & prius ac naturalius est rem liberam esse, quam seruituti subiectam, idque maxime docendum est in bonis immobilibus Ecclesiarum; quippe cum foundationes pie ob Dei honorem plenissime facte censentur, sicuti notat Rosenthal in Synopsi de feud. c. 12. n. 12. & 59.

Verumtamen si pagus v. g. aut Castrum

sit intra territorium Ducis, alteriusve Domini presumitur territoriali eius Iurisdictioni subiectum, ita vt tamen Dominus pagi habeat Iurisdictionem immediatam seu inferiorem in subditos, tamen ab ipso appellari possit ad Ducem, vti notauit hic Hof. & Abbas n. 1.

Potest tamen esse Ciuitas, aut pagus intra territorium Ducis, & non de territorio, sed prescriptione, seu priuilegio, aliaue concessione liberum, tunc vero pagus cum adherentibus possessionibus, quantumvis modica terra sit, censetur proprium territorium, vt proinde eius Dominus territorialem quoque Iurisdictionem obtinere dicatur, test. Andr. hic. n. 4. & tradit Gl. in Clemon. ne Romani. verb. Diocesis. de elect.

Simile est, quod omnis Ecclesia intra Diocesis censetur esse subiecta Iurisdictioni Episcopi. c. Omnes, 10. causa. 16. q. 7. nisi priuilegio, aut prescriptione aliqua exempta demonstraretur; tum vero licet sit intra Diocesis, non tamen est de Diocesi; imò locus exemptus intra Diocesis (vti docui l. 1. tract. 4. c. 11. n. 5.) equiparatur loco extra Diocesis. Quod si exemptio etiam se extendat ad populum, tunc quasi propria Diocesis censeri potest.

CAPITVLVM XXXI.

Petitio.

PARAPHRASIS.

Vacante Ecclesia Antiochenâ Princeps Ciuitatis cum sibi à conspiratione timeret, à Canonicis iuramentum extorsit, quod contra ipsum agere nolint. Dubitauerunt Canonici, num vi huius iuramenti impediti essent, quo minus iura Ecclesie sue contra Principem tuerentur. Negat Innoc. III. ita esse intelligendum quasi pro iuribus Ecclesie, imò propriis ac singularibus legitime defendendis contra Principem stare non possint, sed intelligi debere ait, quod abstinendum ipsis sit à machinatione omni, per quam læsio Principis personæ, aut principatus eius inferretur.

SVM.